

رمز تربیت فرزندان در دنیای مدرن؛ با نگاهی بر سبک‌های فرزندپروری

تالیف:

فاطمه خسروی

انتشارات رازِ نهمان

۱۳۹۹

سرشناسه	: خسروی، فاطمه، ۱۳۷۲ -
عنوان و نام پدیدآور	: رمز تربیت فرزندان در دنیای مدرن؛ با نگاهی بر سبک‌های فرزندپروری /
	تالیف فاطمه خسروی.
مشخصات نشر	: تهران: رازنهان، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۹ ص.: مصور.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۸-۹۶۱-۴
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: کودکان -- سرپرستی -- جنبه‌های روان‌شناسی
موضوع	: Child rearing -- Psychological aspects
موضوع	: رفتار والدین
موضوع	: Parenting
رده بندی کنگره	: ۲۰۷۶۹
رده بندی دیویی	: ۶۲۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۳۱۰۷۴

آدرس: میدان انقلاب، خیابان بهار، پلاک ۱۲، واحد ۲ شماره تماس: ۰۲۱۶۶۹۰۱۸۴۱ - ۰۹۱۲۳۳۰۲۶۹ آدرس الکترونیکی: raznahanbook@gmail.com آدرس سایت: www.raznahanbook.com	
---	--

عنوان کتاب.....	رمز تربیت فرزندان در دنیای مدرن؛ با نگاهی بر سبک‌های فرزندپروری
که مولف.....	فاطمه خسروی
که صفحه آرا.....	رضا کاوه
که طراح جلد.....	رضا کاوه
که ناشر.....	رازنهان
که شمارگان.....	۱۰۰۰ نسخه
که نوبت چاپ.....	اول ۱۳۹۹
که قیمت.....	۳۲۰۰۰ تومان
ISBN: 978-600-448-961-4	

سخن مؤلف

در زمینه مسائل کودک و نوجوان تاکنون اطلاعات مفید و کتاب‌های زیادی توسط صاحب‌نظران تالیف گردیده است. گستردگی ابعاد وجودی انسان از یک‌سو و تغییرات اجتماعی از سوی دیگر، نیازهای جدیدی را در زمینه تربیت و پرورش کودکان ایجاد می‌کند و نباید فراموش کنیم که کودکان یعنی ایندو سازان، مدیران عالی رتبه کشور، دانشمندان و پژوهشگران، نوابغ و مخترعین و صنعت‌گران آینده کشور. بنابراین برای تربیت فرزندان در دنیای مدرن، باید با رمز و رموز جسمانی و روانی و تربیتی فرزندان و قراین حاکم بر رشد جسمانی و روانی آنها آشنا شد، تا در تربیت آماده‌سازی نسل آینده بهتر موفق باشیم.

بدین منظور کتاب حاضر سعی دارد والدین محترم را به صورت مختصر با این قوانین و اصول آشنا نماید. و نیز بر این اساس در فصل اول کتاب به اصول و قوانین رشد در زمینه‌های جسمی و روانی و عوامل موثر در رشد کودک و نوجوان پرداخته شده است. در فصل دوم با مفهوم بلوغ و مراحل نوجوانی و روابط بین والدین و نوجوانان آشنا می‌شویم. در فصل سوم به تربیت فرزندان از دیدگاه اسلام پرداخته می‌شود. در فصل چهارم به علل جرم‌انگیزی و اینترنت و اینترن و هم‌چنین خطرات اعتیاد آنان به تلفن همراه پرداخته شده است و در نهایت به مهارت‌های زندگی در دنیای مدرن، دلایل نگرانی والدین از دنیای آنلاین و هم‌چنین رمزهای تربیت فرزندان باهوش و توانمند در فصل پنجم پرداخته شده است.

در پایان، از همه عزیزانی که در گردآوری این کتاب به من یاری رساندند تشکر می‌کنم. بی‌شک در تألیف کتاب نهایت دقت به عمل آمده تا ضمن رعایت امانتداری، متنی روان و ساده ارائه گردد، ولی به هر حال نمی‌تواند خالی از عیب و نقص باشد، لذا از کلیه اساتید، دانشجویان و پژوهشگران استدعا دارم، بنده را از انتقادات سازنده خود جهت رفع اشکالات موجود در کتاب برای چاپ بعدی محروم نسازند.

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه
۱۵	فصل اول: رشد کودک
۱۶	اصول و قوانین رشد
۱۶	۱- رشد جریانی مرحله‌ای و پیوسته است
۱۷	۲- رشد دارای اهداف قابل پیش‌بینی است
۲۰	۳- تفاوت‌های فردی در رشد
۲۶	۴- دوره‌های حساس رشد
۲۸	عوامل موثر در رشد
۲۸	توارث
۳۰	محیط
۳۷	روابط والدین با فرزندان
۳۷	۱- خانواده‌ی مقتدر، گرم و پذیرا
۳۹	۲- خانواده‌ی مقتدر، سرد و خشک
۳۹	۳- خانواده‌ی آزاد یا دموکراتیک
۴۰	۴- خانواده‌ی بی‌توجه و غفلت‌کننده
۴۱	نظریه‌های مربوط به سبک‌های فرزندپروری
۴۱	۱- نظریه بامریند
۴۳	۲- نظریه اریکسون
۴۳	۳- نظریه آدلر
۴۶	۴- نظریه شفر
۴۷	۵- نظریه وینتر باتوم
۴۹	فصل دوم: نوجوانی
۵۰	تعریف نوجوانی
۵۰	پنداره‌های نادرست درباره نوجوانی

۵۳	تأثیر تغییرات بلوغ جنسی بر شخصیت نوجوان
۵۴	مراحل نوجوانی
۵۵	بلوغ روانی نوجوانان
۵۵	مهمترین تحولات و تظاهرات بلوغ روانی
۵۵	۱- نگرانی‌های ناشی از تغییرات و علایم بلوغ
۵۶	۲- توجه به هویت خود یا بحران شناسایی خود
۵۶	۳- تردید و دودلی و بی‌ثباتی دوران شباب و دوگانگی
۵۶	۴- رتری‌جویی و جلب توجه دیگران
۵۷	۵- تفریقات و تخیلات در نوجوانان
۵۷	۶- زودرنجی، احساساتی بودن
۵۷	۷- کمروزی، گوشه‌گیری و درون‌گرایی
۵۷	۸- اعمال منفی و مخالف‌جویی
۵۸	۹- فرافکنی
۵۸	۱۰- بیماری روان‌تنی
۵۸	۱۱- استعدادها و تأثیر آن‌ها در پیشرفت تحصیلی
۵۸	بلوغ اجتماعی نوجوانان
۶۰	بلوغ فکری
۶۱	نوجوانی در نظریه تحولی والون
۶۱	نوجوانی در نظریه تکوینی و مرحله‌ای اریکسون
۶۵	نظریه اریکسون درباره هویت
۶۶	سردرگمی در هویت
۶۶	جستجوی هویت
۶۷	روابط نوجوانان با همسالان
۶۸	نقش خانواده در انتقال نظام ارزش‌ها به نوجوانان
۶۹	روابط بین والدین و نوجوانان
۷۱	فصل سوم: تربیت فرزندان از دیدگاه اسلام
۷۲	حقوق کودکان بر والدین
۷۳	۱- بوسیدن کودک
۷۳	۲- اظهار محبت زبانی
۷۳	۳- عدم افراط و رعایت عدالت

۷۴	۴- نام‌گذاری
۷۴	۵- احترام به کودکان
۷۴	۶- سلام کردن به کودکان
۷۵	۷- شرکت کودکان در مجالس
۷۶	۸- بها دادن به لوازم بازی و وسایل کودکان
۷۶	۹- احترام به دوستان کودک
۷۶	۱۰- مسئولیت دادن به کودکان و نوجوانان
۷۷	۱۱- پرهیز از توسل به زور
۷۷	۱۲- مشورت با کودکان و نوجوانان
۷۹	فصل چهارم: تأثیر رایانه، اینترنت و تلفن همراه بر کودکان و نوجوانان
۸۰	تأثیر رایانه و اینترنت بر کودکان و نوجوانان
۸۰	علل جذابیت اینترنت
۸۱	ویژگی‌های روانشناختی رایانه و اینترنت
۸۲	احساس کنترل
۸۲	مشکلات عمده استفاده کودکان و نوجوانان از اینترنت
۸۲	۱- مشکلات جسمی
۸۶	۲) مشکلات اجتماعی
۸۷	۳) مشکلات روانی
۸۸	بازی‌های رایانه‌ای
۸۸	تأثیر بازی‌های رایانه‌ای به ویژه در ایجاد خشونت در کودکان و نوجوانان
۹۰	تلفن همراه، کودکان و نوجوانان
۹۰	خطرات اعتیاد به تلفن همراه
۹۵	فصل پنجم: تربیت فرزندان در دنیای مدرن
۹۷	ریسک‌های فناوری اینترنت
۹۹	والدین نگران دنیای آنلاین
۱۰۱	استفاده صحیح از ابزارهای نوین تکنولوژی
۱۰۵	مهارت‌های زندگی در دنیای مدرن
۱۰۶	اهمیت و تقسیم بندی مهارت‌های زندگی
۱۰۷	سیک فرزندپروری‌تان را به روز کنید!
۱۰۹	رمز تربیت فرزندان باهوش

۱۱۱..... رمز تربیت انسان‌های توانمند

۱۱۵..... منابع

۱۱۵..... منابع فارسی

۱۱۸..... منابع لاتین

www.ketab.ir

مقدمه

تبدیل خانواده های گسترده به خانواده های هسته ای، تحول در جوامع سنتی با مرزهای پرمنفذ به جوامع سلولی متمایز از یکدیگر، الزامات زندگی اقتصادی و حضور نداشتن والدین در کنار فرزندان در ساعات قابل توجهی از روز با اهداف معیشتی و رشد خانواده های تک فرزند و کم فرزند برخی از مظاهر زندگی مدرن است که تأثیر مستقیمی بر سبب های کودکانه و نوجوانان گذاشته است.

افزایش ساعات تنهایی، نبود گروه همسالان و بازی های جمعی در سن میسر الگوی فرزندآوری، تغییر سرگرمی های کودکانه از فعالیت های بدنی انرژی بر به بازی های الکترونیکی و بسیاری دیگر از عوامل موجب شده است تا بسترهای عاطفی کودک نسبت به دوره های قبل تحول یافته و تعداد پناهگاه های روحی کودک تقلیل یابد. در این میان هیچ نهادی مسئولیت تحولات زیست جهان کودکانه و نوجوانان را بر عهده نگرفته است؛ مدارس همچنان از داشتن مشاورهایی که اعتماد کودکانه و نوجوانان را جلب کنند، محروم بوده و معلمان و مربیان با همان استانداردهای تربیتی سابق با کودک رفتار می کنند؛ ضمن اینکه هنوز اجماعی در مورد چگونگی آموزش برای رویارویی با این فضا و مشکلات آن وجود ندارد. این امر دو پیامد مهم را در بردارد (ارونسون، ۲۰۰۷؛ ترجمه شکرکن، ۱۳۸۷):

نخست؛ آن که کاهش تعامل‌های بیرونی و کمبودهای روانی موجب عارضه‌هایی همچون سرخوردگی از دوستیابی و تمایل به انفرادی‌گرایی، نبود اعتماد به نفس، انباشت تخیله‌ای کودک و تلاش برای سری نگاه‌داشتن آن می‌شود.

دوم؛ بسترهای لازم برای تخلیه انرژی کودک فراهم نبوده و کودک در مراحل رشد مخصوصا در دوره ورود به التهابات نوجوانی با هیجانات درونی بسیاری مواجه می‌شود که در غیاب پناهگاه‌های روحی، تلاش می‌کند خود به دنبال راهکار برای آن‌ها باشد. نتیجه این مسائل گسترش آسیب‌هایی همچون افت سردگی، هیجانات روحی تخریب‌گرانه همچون خودکشی، نداشتن قدرت نه گویی در تعامل‌های بیرونی، سست ارادگی در مقابل پیشنهادات غیرمعارف و... خواهد بود.

آمارهای موجود از کاهش سن مصرف سیگار در میان دختران و پسران، گزارش‌های تکان‌دهنده از اعتیاد دانش‌آموزان در سنین بسیار پایین، فرار دختران نوجوان، دوستی‌های پرخطر و بسیاری دیگر از موارد، آسیب‌ها را نشان می‌دهد که در نتیجه خلاءهای دنیای مدرن، فراروی فرزندان امروز قرار گرفته است.

تأثیر افزایش آسیب‌پذیری کودکان و نوجوانان بر سلامت جامعه آسیب‌های روانی، جنسی، جسمی و فیزیکی به مثابه حیطه در حال گسترشی از ناامنی‌های مختلف در دنیای امروز آنان، بروز یافته و پیامدهای قابل ملاحظه‌ای را در سطوح مختلف فردی و جمعی در برداشته است. در سطح فردی، قرار گرفتن کودک و نوجوان در معرض آسیب‌های مختلف، دنیای کودکان را از حالت متعارف خود خارج کرده و کودک را در برخورداری از مسیر یک زندگی سالم، طبیعی و موفق دور می‌کند.

اخلال در روند رشد سالم کودک به عنوان یکی از پایه‌های تأثیرگذار در پیشرفت جامعه، به خودی خود بسیاری از پیامدهای منفی را هم برای کودک و هم برای اطرافیان وی به بار می‌آورد. با وجود این، علاوه بر تأثیرات مخرب فردی، آسیب‌های مرتبط با کودکان و هشدارهایی که در مورد مواجهه آن‌ها با ناامنی‌های مختلف در سطح جامعه منتشر می‌شود، پیامدهای جمعی قابل تأملی را منجر می‌شود؛ پیامدهایی که در مسائلی همچون مسئولیت‌ناپذیری، وابستگی، نداشتن توانایی در تصمیم‌گیری و نبود قدرت مدیریت در نسل آینده، خود را نشان می‌دهد (اعزازي، ۱۳۸۷).

بر این اساس تلاش همه جانبه والدین برای رشد سالم فرزندان و سخت گیری های ناگزیر برای مراقبت آنان در مقابل ناامنی های اجتماعی، موجب ایجاد دنیایی شده است که با دنیای کودکان دهه های قبل تفاوت بارزی یافته است. تجربه های دنیای کودکان قدیم، که در بازی های کوچه و محله، پیمودن مسیرهای تقریباً طولانی به صورت مستقل، نقش آفرینی در مسئولیت های بیرون از خانه، بازی های جمعی دختر و پسر در فضای عمومی و... به دست می آمد، با وجود محرومیت ها و ناکامی های اقتصادی و اجتماعی، روند دستیابی به استقلال، تعامل گرایی، اعتماد به نفس و... را در میان آنها تسهیل می کرد.

این در حالی است که در دنیای امروز، کودکان به دلیل هراس والدین از آسیب های مربوط به آنان، به صورت نگران کننده ای تحت مراقبت هستند، به گونه ای که استقلال، اعتماد به نفس، قدرت تصمیم گیری و مسئولیت پذیری آنها به شدت در معرض آسیب قرار گرفته است؛ مسئله ای که سلامت جامعه را در بلندمدت، در معرض تهدید قرار می دهد.